

DOMSTOLENS DOM
den 26 november 2002 *

I mål C-275/00,

angående en begäran enligt artikel 234 EG, från Hof van Beroep te Gent (Belgien), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Europeiska gemenskapen, företrädd av Europeiska gemenskapernas kommission,

och

First NV,

Franex NV,

angående tolkningen av artikel 288 andra stycket EG,

* Rättegångsspråk: nederländska.

meddelar

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden G.C. Rodríguez Iglesias, avdelningsordförandena J.-P. Puissochet, M. Wathelet och R. Schintgen samt domarna C. Gulmann, D.A.O. Edward, A. La Pergola, P. Jann, N. Colneric, S. von Bahr (referent) och J.N. Cunha Rodrigues,

generaladvokat: P. Léger,
justitiesekreterare: byrådirektören L. Hewlett,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

- Europeiska gemenskapen, företrädd av Europeiska gemenskapernas kommission genom T. Van Rijn, C. van der Hauwaert och W. Neirinck, samtliga i egenskap av ombud,
- First NV och Franex NV, genom J. Mertens och J. De Paepe, advocaten,
- Belgiens regering, genom A. Snoecx, i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid förhandlingen den 13 november 2001 av: Europeiska gemenskapen, företrädd av kommissionen genom T. van Rijn, samt First NV och Franex NV, företrädda av B. Poelemans, advocaat,

och efter att den 19 mars 2002 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Hof van Beroep te Gent har, genom beslut av den 28 juni 2000 som inkom till domstolen den 12 juli samma år, i enlighet med artikel 234 EG ställt en fråga om tolkningen av artikel 288 andra stycket EG.
- 2 Frågan har uppkommit under ett interimistiskt förfarande i en tvist mellan Europeiska gemenskapen, företrädd av Europeiska gemenskapernas kommission, och First NV (nedan kallat First) och Franex NV (nedan kallat Franex) avseende en begäran att Europeiska gemenskapen skall förpliktas att delta i en redan beslutad sakkunnigutredning som riktas mot belgiska staten.

Gemenskapslagstiftningen

- 3 I artikel 240 EG föreskrivs följande:

”Utom i de fall där domstolen är behörig enligt detta fördrag skall tvister i vilka gemenskapen är part inte på denna grund vara undantagna från de nationella domstolarnas behörighet.”

- 4 Enligt artikel 235 EG gäller följande:

”Domstolen skall vara behörig att avgöra tvister om sådant skadestånd som avses i artikel 288 andra stycket.”

- 5 Artikel 288 andra stycket EG har följande lydelse:

”Vad beträffar utomobligatoriskt ansvar skall gemenskapen ersätta skada, som orsakas av dess institutioner eller av dess anställda under tjänsteutövning, i enlighet med de allmänna principer som är gemensamma för medlemsstaternas rättsordningar.”

6 I artikel 243 EG föreskrivs följande:

”I ärenden som anhängiggjorts vid domstolen får denna föreskriva nödvändiga interimistiska åtgärder.”

7 Artikel 22 i EG-stadgan för domstolen har följande lydelse:

”Domstolen får när som helst efter eget val anförtro sakkunniguppdrag åt enskilda personer, organ, myndigheter, kommittéer eller organisationer.”

8 I artikel 36 första stycket i EG-stadgan för domstolen föreskrivs följande:

”Genom ett förenklat förfarande, som vid behov får avvika från enskilda föreskrifter i denna stadga och som skall fastställas i rättegångsreglerna, får domstolens ordförande besluta i fråga om framställning om uppskov som avses i artikel 242 i detta fördrag, om tillämpning av interimistiska åtgärder enligt artikel 243 eller om uppskov med verkställigheten enligt artikel 256 sista stycket.”

9 Enligt artikel 45.1 och 45.2 d i domstolens rättegångsregler gäller följande:

”1. Efter att ha hört generaladvokaten skall domstolen genom beslut fastställa vilka bevismedel som godtages samt vad som skall bevisas...

...

2. Utan hinder av vad som föreskrivs i artiklarna 21 och 22 i EG-stadgan... kan beslut fattas om åtgärder för bevisupptagning i fråga om

...

d) inhämtande av sakkunnigutlåtande.”

- 10 Enligt artikel 83.1 andra stycket i domstolens rättegångsregler kan en ansökan om interimistiska åtgärder enligt artikel 243 EG ”endast prövas om den inges av en part i ett mål som är anhängigt vid domstolen och har samband med det målet”.

- 11 I artikel 49 i förstainstansrättens rättegångsregler föreskrivs följande:

”Rätten kan när som helst under rättegången, efter att ha hört generaladvokaten, besluta om sådana åtgärder för processledning och bevisupptagning som avses i artiklarna 64 och 65 eller om att återuppta eller utvidga tidigare bevisupptagning.”

- 12 Artikel 65 d i förstainstansrättens rättegångsregler har följande lydelse:

”Utan hinder av vad som föreskrivs i artiklarna 21 och 22 i EG-stadgan... kan beslut fattas om åtgärder för bevisupptagning i fråga om

...

d) inhämtande av sakkunnigutlåtande.”

- 13 I artikel 66.1 första stycket i förstainstansrättens rättegångsregler föreskrivs följande:

”Efter att ha hört generaladvokaten skall rätten genom beslut fastställa vilka bevismedel som godtages samt vad som skall bevisas...”

- 14 Enligt artikel 104.1 andra stycket i förstainstansrättens rättegångsregler kan en ansökan om uppskov med verkställighet av en rättsakt som har utfärdats av en institution ”endast prövas om sökanden har väckt talan om prövning av rättsakten vid rätten”.

Den nationella lagstiftningen

- 15 I artikel 962 i den belgiska processlagen föreskrivs följande angående sakkunnigutredningar:

”Domstolen kan, i syfte att avgöra en tvist som anhängiggjorts vid denna eller när det objektivt sett framstår som sannolikt att en tvist kommer att anhängiggöras, anlita sakkunniga för att fastställa de faktiska omständigheterna eller för att avge ett tekniskt utlåtande.”

- 16 Artikel 972 första och andra styckena i den belgiska processlagen har följande lydelse:

”Parterna skall tillställa de sakkunniga alla nödvändiga handlingar.

Parterna skall efterkomma varje ändamålsenlig begäran från de sakkunniga.”

- 17 I artikel 986 i den belgiska processlagen föreskrivs att ”[d]omstolarna är inte skyldiga att följa ett sakkunnigutlåtande som de inte finner övertygande”.

- 18 I artikel 584 i den belgiska processlagen föreskrivs följande i fråga om beslut om sakkunnigutredningar i ärenden om bevisupptagning utom huvudförhandling:

”Ordföranden i domstolen i första instans kan inom alla områden, utom de som enligt lag har undantagits från domstols behörighet, förordna om interimistiska åtgärder eller åtgärder för bevisupptagning i de fall där han finner detta brådskande.

...

Yrkande om interimistiska åtgärder eller åtgärder för bevisupptagning skall framställas hos domstolens ordförande genom särskild handling, eller, när det är fara i dröjsmål, genom ansökan om stämning.

Ordföranden kan bland annat

...

2. förordna om rapporter eller sakkunnigutlåtanden, vilka även kan innefatta uppskattning av skadan och en undersökning av orsakerna till denna.

...”

- 19 När det gäller tredje mans deltagande i rättegången innehåller den belgiska processlagen en bestämmelse i artikel 15 andra stycket enligt vilken ”syftet med tredje mans deltagande antingen [är] att skydda dennes intressen eller en av de ifrågavarande parternas intressen, eller att domstolen skall meddela en särskild dom eller förordna om ställande av säkerhet”. Av artikel 16 andra stycket i nämnda lag framgår att tredje mans deltagande är obligatoriskt ”när tredje man instäms i målet av en eller flera parter”.

Twisten i målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 20 First är ett belgiskt bolag som tillverkar charkuterivaror av hög kvalitet. Franex är likaså ett belgiskt bolag som exporterar köttprodukter och liknande produkter från belgiska tillverkare. Franex svarar bland annat för försäljningen av Firsts produkter i utlandet. Dessa två bolag har hävdats att de har lidit skada och fortsätter att lida skada på grund av den så kallade dioxinkrisen i Belgien.
- 21 Genom ansökan av den 17 juni 1999 yrkade First och Franex att ordföranden vid Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde (Belgien) på den belgiska statens bekostnad skulle förordna om en sakkunnig för att fastställa de faktiska omständigheterna och avge yttrande avseende den påstådda skadan. Genom beslut av den 14 juli 1999 förordnade ordföranden i Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde om en sakkunnig.
- 22 I ansökan av den 17 september 1999 yrkade First och Franex att ordföranden vid Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde skulle förplikta kommissionen att delta i den sakkunnigutredning som hade beslutats den 14 juli 1999 ”så att såväl förfarandet som den sakkunniges slutliga utlåtande skulle vara gemensamma och kunna göras gällande gentemot kommissionen”.

23 Det framgår av beslutet om hänskjutande att First och Franex till stöd för sitt yrkande bland annat gjorde gällande att det fanns starka indicier på att den skada som de lidit var en följd av det sätt varpå kommissionens organ hade behandlat dioxinkrisen i Europa, och att det i frågan inte kunde uteslutas att såväl de belgiska myndigheterna som Europeiska gemenskapen hade gjort sig skyldiga till fel eller försumligheter i samband härmed. Bolagen hävdade dessutom att det med hänsyn till ett senare förfarande rörande själva saken var önskvärt att Europeiska gemenskapen deltog i den sakkunnigutredning som rätten beslutat om för att tekniska och vetenskapliga diskussioner skulle kunna föras, och för att ge denna utredning möjlighet att med full kännedom om förhållandena ta ställning till de eventuellt bristfälliga åtgärder som den belgiska staten eller de europeiska myndigheterna, eller till och med båda dessa gjort sig skyldiga till. Enligt dem var det även önskvärt att skadans omfattning skulle fastställas genom ett kontradiktoriskt förfarande. I den mån som talan ännu inte väckts vid EG-domstolen skulle den domstol som ansvarade för det interimistiska förfarandet vara behörig.

24 Europeiska gemenskapen, som företrädde av kommissionen, svarade att en nationell domstol inte är behörig att pröva en begäran om fastställelse av att gemenskapen är ansvarig eller medansvarig för viss skada.

25 Genom beslut av den 5 januari 2000 förpliktade ordföranden för Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde Europeiska gemenskapen att delta i sakkunnigutredningen. Samtidigt utvidgades utredningen till att även omfatta "utredning avseende reaktioner hos och åtgärder vidtagna av den deltagande svarandeparten, dess organ eller tjänstemän från den tidpunkt då kommissionen fick kännedom om dioxinföroreningen, samt frågan om huruvida de åtgärder som kommissionen vidtog var ändamålsenliga och vilken betydelse de hade haft för uppkomsten av de negativa följder och den skada som sökandena i första instans hade åsamkats". Det beslutades vidare att förfarandet och det slutliga sakkunnigutlåtandet skulle vara "gemensamma och kunna göras gällande" mot Europeiska gemenskapen.

- 26 Europeiska gemenskapen överklagade detta beslut till Hof van Beroep te Gent.
- 27 Denna domstol fann att den talan som First och Franex förbehöll sig rätten att väcka mot Europeiska gemenskapen avsåg en tvist om utomobligatoriskt skadeståndsansvar. Det bestreds inte i målet vid den nationella domstolen att artiklarna 235 EG och 288 andra stycket EG hindrar att talan i en tvist rörande ett sådant ansvar väcks vid en nationell domstol. Nämnade domstol fann också att gemenskapsdomstolarna med stöd av artikel 243 EG och tillämpliga bestämmelser i deras rättegångsregler, endast kan tillsätta en sakkunnig om talan har väckts vid dessa domstolar. Det bestreds inte heller att First och Franex fortfarande har möjlighet att väcka en sådan talan.
- 28 Den hänskjutande domstolen klargjorde att målet vid den nationella domstolen reste frågan om en nationell domstol kan tillsätta en sakkunnig som skall utreda Europeiska gemenskapens utomobligatoriska ansvar för skada eller, med andra ord, huruvida ett yrkande om tillsättande av en sakkunnig skall likställas med en talan om ett sådant ansvar.
- 29 Hof van Beroep te Gent beslutade mot bakgrund av dessa omständigheter att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfråga till EG-domstolen:

”Skall artikel 288 andra stycket EG (tidigare artikel 215 andra stycket i EG-fördraget) tolkas på så sätt att ett yrkande om att Europeiska gemenskapernas kommission skall förpliktas delta i ett förfarande angående en redan

beslutad sakkunnigutredning mot belgiska staten, i syfte att förfarandet och det slutliga sakkunnigutlåtandet även skall kunna göras gällande gentemot kommissionen — varvid den sakkunnige bland annat skall utreda reaktioner hos och åtgärder vidtagna av Europeiska gemenskapernas kommission, dess organ eller tjänstemän från den tidpunkt då kommissionen fick kännedom om dioxinföroreningen, samt frågan huruvida de åtgärder som kommissionen vidtog var ändamålsenliga och vilken betydelse de har haft för uppkomsten av de negativa följder och den skada som motparterna åsamkats — med tanke på ett senare anhängiggörande av ett mål angående talan om belgiska statens respektive Europeiska gemenskapens skadeståndsansvar i samband med dioxinkrisen, utgör ett yrkande angående utomobligatoriskt skadeståndsansvar, som Europeiska gemenskapernas domstol och förstainstansrätt har exklusiv behörighet att pröva?”

Svaret på tolkningsfrågan

- 30 Den nationella domstolen har ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida artiklarna 235 EG, 240 EG och 288 andra stycket EG jämförda med varandra utgör ett hinder mot att en nationell domstol beslutar att inleda ett sakkunnigförfarande avseende en av Europeiska gemenskapens institutioner, i syfte att fastställa på vilket sätt institutionen kan ha bidragit till händelser som påstås ha orsakat skada, med avseende på en eventuell senare talan om utomobligatoriskt skadeståndsansvar för Europeiska gemenskapen.

Yttranden som inkommit till domstolen

- 31 Kommissionen, som företräder Europeiska gemenskapen i förfarandet vid den nationella domstolen, har gjort gällande att den exklusiva behörighet som

gemenskapsdomstolarna har enligt bestämmelserna i artikel 235 EG jämförda med bestämmelserna i artikel 288 EG inte uteslutande avser bedömningen av sakfrågan. Behörigheten omfattar även åtgärder för bevisupptagning, såsom förordnande om sakkunnigutlåtanden för fastställande av sakomständigheter.

- 32 Kommissionen anser att gemenskapsdomstolarna enligt ordalydelsen i dessa bestämmelser är behöriga att pröva tvister avseende ersättning för skada som orsakats av Europeiska gemenskapen eller av dess institutioner eller anställda under tjänsteutövning. Enligt kommissionen har den använda terminologin en vid innebörd och avser såväl fastställande av omständigheterna i målet och bedömningen av dessa, som tolkning och tillämpning av den relevanta lagstiftningen på de omständigheter som fastställts. En åtgärd för bevisupptagning i syfte att fastställa sakomständigheter med avseende på skadeståndsanspråk i enlighet med artikel 235 EG jämförd med artikel 288 EG, utgör således en integrerad del av förfarandet för prövning av skadeståndstalan, vilket omfattas av gemenskapsdomstolarnas exklusiva behörighet (se dom av den 13 februari 1979 i mål 101/78, Granaria, REG 1979, s. 623, punkterna 13 och 14, svensk specialutgåva, volym 4, s. 369, och av den 8 april 1992 i mål C-55/90, Cato mot kommissionen, REG 1992, s. I-2533, punkt 17).
- 33 På samma sätt bör den strikta behörighetsfördelning mellan gemenskapsdomstolarna och nationella domstolar som domstolen har fastställt i fråga om det utomobligatoriska skadeståndsansvaret, enligt vilken behörigheten avgörs av om skadan har orsakats av Europeiska gemenskapen eller av en medlemsstat (se domen i det ovannämnda målet Granaria, punkt 14, och domen av den 27 september 1988 i de förenade målen 106/87—120/87, Asteris m.fl., REG 1988, s. 5515, punkterna 17—19; svensk specialutgåva, volym 9, s. 705) även gälla i fråga om åtgärder för bevisupptagning för att fastställa de faktiska omständigheterna.
- 34 Den rättspraxis från domstolen som innebär att kommissionen har en skyldighet enligt artikel 10 EG att samarbeta lojalt med medlemsstaterna (se beslut av den

13 juli 1990 i mål C-2/88, IMM Zwartveld m.fl., REG 1990, s. I-3365; svensk specialutgåva, volym 10, s. 489) är för övrigt inte tillämplig i målet vid den nationella domstolen. Trots att de principer som fastslagits i denna rättspraxis inte medför en skyldighet för kommissionen att delta i en sakkunnigutredning brukar den dock i princip av ren välvilja efterkomma nationella domstolars eventuella önskemål om att kommissionen frivilligt skall medverka i en sakkunnigutredning som dessa domstolar förordnar om. Detta förutsätter emellertid att kommissionen inte riskerar att ådra sig skadeståndsansvar och att dess samarbete även i övrigt är förenligt med gemenskapsrätten. Detta samarbete skulle exempelvis kunna ske genom överlämnande av uppgifter som den nationella domstolen annars med svårighet eller inte alls kan få tillgång till.

35 Enligt First och Franex är syftet med den belgiska lagstiftningen om förordnande om sakkunnigutredningar i interimistiska förfaranden visserligen att förse den ena eller den andra parten med sådan bevisning som denna behöver vid ett eventuellt senare förfarande avseende själva saken, samt att ge den för det förfarandet behöriga domstolen kännedom om de faktiska omständigheterna och de tekniska, ej rättsliga, aspekterna i målet och faktiskt även att förlika parterna. En sådan sakkunnigutredning möjliggör emellertid framför allt för den som lidit skada och dennes ombud att på grundval av sakkunnigutlåtandet bedöma huruvida det finns rimliga chanser att vinna framgång med en skadeståndstalan, och att bilda sig en uppfattning om skadans omfattning samt att identifiera den eventuellt ansvarige mot vilken talan skall väckas.

36 First och Franex har hävdatt att det i målet vid den nationella domstolen är högst önskvärt att kommissionen skall medverka i den rättsliga sakkunnigutredning som den nationella domstolen har förordnat om, eftersom denna institution obestriddligen har tillgång till uppgifter som är viktiga för fastställandet av de handlingar och försumligheter som de belgiska myndigheterna gjort sig skyldiga till, men som dessa bolag inte har tillgång till. Kommissionen är den som med sin kännedom om fallet är bäst skickad att i en rättslig sakkunnigutredning bemöta den belgiska statens yttranden och ta ställning till bevisningen som denna stat har företett. Sakkunnigutredningen skulle alltså komma att bli ofullständig utan kommissionens deltagande och medverkan.

- 37 First och Franex har medgivit att artikel 235 EG jämförd med artikel 288 EG innebär att det endast är gemenskapsdomstolarna som är behöriga att pröva tvister avseende ersättning för skada som orsakats av Europeiska gemenskapen när det gäller dess utomobligatoriska ansvar. De har likväl gjort gällande att artikel 235 EG skall tolkas restriktivt eftersom den utgör ett undantag från huvudregeln i artikel 240 EG.
- 38 Förfarandet som inletts av First och Franex vid den nationella domstolen syftar uteslutande till att förplikta Europeiska gemenskapen att delta i en sakkunnigutredning vars syfte är att fastställa vissa faktiska omständigheter, att fastställa och kvantifiera den ekonomiska och kommersiella skadan samt att fastställa dess orsaker. Med hänsyn till den nationella domstolens behörighet i sådana förfaranden, och med hänsyn till syftet med sakkunnigutredningen, kan detta förfarande i varje fall inte innebära en prövning enligt nationell rätt eller gemenskapsrätten av sakomständigheterna och kommissionens agerande, och kan inte heller leda till en rättslig fastställelse av att fel har begåtts.
- 39 Det framgår inte heller av artikel 243 EG att EG-domstolen är ensam behörig att förordna om interimistiska åtgärder eller att vidta åtgärder för bevisupptagning. First och Franex drar därav slutsatsen att så länge som en talan om ersättning för skada inte har anhängiggjorts vid domstolen, är den nationella domstolen som prövar ansökan om interimistiska åtgärder behörig att förordna om sådana åtgärder och den har *a fortiori* rätt att vidta åtgärder för bevisupptagning.
- 40 Den belgiska regeringen har i fråga om utomobligatoriskt skadeståndsansvar gjort gällande att talan som väcks mot en medlemsstat och talan som väcks mot

Europeiska gemenskapen utgör helt skilda förfaranden som skall behandlas var för sig (se dom av den 14 juli 1967 i de förenade målen 5/66, 7/66 och 13/66—24/66, Kampffmeyer m.fl. mot kommissionen, REG 1967, s. 317, och av den 12 april 1984 i mål 281/82, Unifrex mot kommissionen och rådet, REG 1984, s. 1969). Denna uppdelning av förfarandena är följden av den exklusiva behörighet som gemenskapsdomstolarna har fått för att döma i mål som avser Europeiska gemenskapens utomobligatoriska skadeståndsansvar.

- 41 Härav följer att en nationell domstols prövning endast får avse nationella myndigheters handlingar. Om en sådan domstol tillsätter en sakkunnigutredning med rätt att fastställa vilka handlingar som Europeiska gemenskapen har vidtagit är detta således inte förenligt med EG-domstolens rättspraxis. Gemenskapsdomstolarnas exklusiva behörighet innebär även att dessa domstolar måste vara helt fria att bedöma de faktiska omständigheterna i målet. Det ankommer på förstainstansrätten att förordna om en sakkunnigutredning av Europeiska gemenskapens ansvar om detta skulle vara nödvändigt (se dom av den 9 december 1965 i de förenade målen 29/63, 31/63, 36/63, 39/63—47/63, 50/63 och 51/63, Société anonyme des laminoirs, hauts fournaux, forges, fonderies et usines de la Providence m.fl. mot Höga myndigheten, REG 1965, s. 1123).
- 42 Däremot är det möjligt att en nationell domstol inom ramen för en talan om ersättning för skada, som väcks vid denna domstol mot myndigheterna i en medlemsstat, behöver få upplysningar om sammanhanget och de faktiska omständigheterna i målet och även om vilka handlingar kommissionen vidtagit. Den belgiska regeringen anser att om en av en nationell domstol utsedd sakkunnig anser det vara nödvändigt att kommissionen tillhandahåller viss information, kan den begära detta av kommissionen. Principen om lojalt samarbete mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater föreskrivs i artikel 10 EG och innebär en skyldighet för kommissionen att delta i en sådan utredning. När den sakkunnige utför sitt uppdrag skall han nämligen anses utgöra en till domstolen knuten tjänsteman och han åtnjuter därmed samma rättigheter som de som medlemsstaterna har enligt artikel 10 EG.

Domstolens bedömning

- 43 Det framgår av fast rättspraxis att de nationella domstolarna visserligen är behöriga att pröva mål om ersättning för skada som privatpersoner lidit på grund av nationella myndigheters tillämpning av gemenskapsrätten, men att gemenskapsdomstolarna i artikel 235 EG förlänas en exklusiv behörighet att pröva talan om ersättning enligt artikel 288 andra stycket EG som riktas mot Europeiska gemenskapen (se domen i de ovannämnda målen *Granaria*, punkt 14, *Asteris m.fl.*, punkt 15, och *Cato mot kommissionen*, punkt 17).
- 44 Det skall också påpekas att gemenskapsdomstolarna enligt artikel 22 i EG-stadgan för domstolen, artikel 45.1 och 45.2 i domstolens rättegångsregler, liksom artiklarna 49 och 65 i förstainstansrättens rättegångsregler kan besluta om åtgärder för bevisupptagning och om sakkunnigutredningar.
- 45 Det framgår dessutom av artikel 243 EG, artikel 36 i EG-stadgan för domstolen, artikel 83 i domstolens rättegångsregler och artikel 104 i förstainstansrättens rättegångsregler att ordföranden i respektive domstol på ansökan av en eller flera parter i en tvist, kan förordna om nödvändiga interimistiska åtgärder till dess att tvisten rörande huvudsaken har avgjorts. Ordföranden kan inom ramen för denna behörighet bland annat utse en sakkunnig som skall genomföra de kontroller som begärts (se, i fråga om EKSG-fördraget, beslut av den 28 april 1982 i mål 318/81 R, kommissionen mot CO.DE.MI, REG 1982, s. 1325, punkterna 1—3).

- 46 Som kommissionen på goda grunder har anfört utgör interimistiska åtgärder och åtgärder för bevisupptagning, i syfte att fastställa på vilket sätt en av Europeiska gemenskapens institutioner kan ha bidragit till de händelser som påstås ha orsakat skada, så att ersättning för nämnda skada kan bestämmas i enlighet med artikel 235 EG och 288 andra stycket EG, en integrerad del av förfarandet för prövning av talan om ersättning av den påstådda skadan. Med hänsyn till att gemenskapsdomstolarna har en exklusiv behörighet att pröva talan om skadestånd enligt artikel 288 andra stycket EG som riktas mot Europeiska gemenskapen, måste de även ha en exklusiv behörighet att avseende en av Europeiska gemenskapens institutioner besluta om alla slags interimistiska åtgärder och åtgärder för bevisupptagning inklusive sakkunnigutredningar som syftar till att fastställa på vilket sätt institutionen kan ha bidragit till de händelser som påstås ha orsakat skada, med avseende på en talan om utomobligatoriskt skadeståndsansvar mot Europeiska gemenskapen.
- 47 Varje annan lösning skulle medföra att bestämmelserna om utomobligatoriskt skadeståndsansvar för Europeiska gemenskapen inte tillämpades på ett enhetligt sätt. Såväl möjligheten att vid nationella domstolar ansöka om interimistiska åtgärder och åtgärder för bevisupptagning, i synnerhet möjligheten att ansöka därom utan att behöva väcka talan rörande huvudsaken, som bestämmelserna om sakkunnigutredning skiljer sig åt mellan medlemsstaterna.
- 48 Det kan följaktligen slås fast att en nationell domstol inte är behörig att besluta att inleda ett sakkunnigförfarande avseende en av Europeiska gemenskapens institutioner, som syftar till att fastställa på vilket sätt institutionen kan ha bidragit till händelser som påstås ha orsakat skada, med avseende på en eventuell senare talan om utomobligatoriskt skadeståndsansvar för Europeiska gemenskapen.
- 49 Det skall emellertid erinras om att förbindelserna mellan medlemsstaterna och gemenskapsinstitutionerna i enlighet med artikel 10 EG styrs av en princip om lojalt samarbete. Enligt denna princip är det inte bara medlemsstaterna som skall vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa gemenskapsrättens räckvidd och

verkan; även gemenskapsinstitutionerna har motsvarande skyldighet att lojalt samarbeta med medlemsstaterna (se beslutet i det ovannämnda målet Zwartveld m.fl., punkt 17). Om en nationell domstol alltså behöver uppgifter som endast kommissionen kan lämna, är kommissionen i princip skyldig enligt principen om lojalt samarbete att snarast lämna dessa uppgifter när den nationella domstolen framställer begäran därom, för så vitt inte en vägran att lämna uppgifterna är berättigad av tvingande skäl avseende nödvändigheten att undvika hinder för gemenskapernas funktion och oavhängighet eller att skydda gemenskapernas intressen (se, för ett liknande resonemang, beslutet i det ovannämnda målet Zwartveld m.fl., punkterna 24 och 25, dom av den 28 februari 1991 i mål C-234/89, Delimitis, REG 1991, s. I-935, punkt 53, svensk specialutgåva, volym 11, s. I-65, och av den 11 juli 1996 i mål C-39/94, SFEI m.fl., s. I-3547, punkt 50).

- 50 Tolkningsfrågan skall följaktligen besvaras så, att artiklarna 235 EG, 240 EG och 288 andra stycket EG jämförda med varandra utgör ett hinder mot att en nationell domstol beslutar att inleda ett sakkunnigförfarande med avseende på en av Europeiska gemenskapens institutioner, som syftar till att fastställa på vilket sätt institutionen kan ha bidragit till händelser som påstås ha orsakat skada, med avseende på en eventuell senare talan om utomobligatoriskt skadeståndsansvar för Europeiska gemenskapen.

Rättegångskostnader

- 51 De kostnader som har förorsakats den belgiska regeringen, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

— angående den fråga som genom beslut av den har ställts av Hof van Beroep te Gent — följande dom:

Artiklarna 235 EG, 240 EG och 288 andra stycket EG jämförda med varandra utgör ett hinder mot att en nationell domstol beslutar att inleda ett sakkunnigförfarande med avseende på en av Europeiska gemenskapens institutioner, som syftar till att fastställa på vilket sätt institutionen kan ha bidragit till händelser som påstås ha orsakat skada, med avseende på en eventuell senare talan om utomobligatoriskt skadeståndsansvar för Europeiska gemenskapen.

Rodríguez Iglesias

Puissochet

Wathelet

Schintgen

Gulmann

Edward

La Pergola

Jann

Colneric

von Bahr

Cunha Rodrigues

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 26 november 2002.

R. Grass

G.C. Rodríguez Iglesias

Justitiesekreterare

Ordförande